

Editör'den...

Nur Betül Çelik

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

• • •

Kültür ve İletişim, on dört yıl önce henüz yayın dünyasına girerken benzer akademik yayınlar arasında kendi yerini ayırt edici bir nitelik olarak “eleştirelliği” seçmişti. Hiç kuşkusuz bu akademik olduğu kadar politik bir tercihti. Eleştiri, nesnesi ile arasına yerleştirdiği düşünömsel mesafenin öncelikle yadsıyıcı, negatif bir eylemi kapsayıcılığıyla başka analiz biçimlerinden ayrışır. Yadsıma, olumsuzlama ve negatiflik ile eleştiri ve eleştiriye yaslanan düşünce gelenekleri arasındaki ilişki, akademik pek çok metnin işaret ettiği bir durumdur. Örneğin Nina Belmonte, negatifliğin belli bir tarzının -ki bunu “aktif farklılaş(tır)ma” olarak adlandırmayı tercih etmektedir- eleştiri, dil, karar ve yargı açısından içsel bir zorunluluk olduğunun altını çizer. Bir şeyden farklılaşmanın negatifliği, Belmonte’ye göre, aktif biçimde mesafe koyma anlamında, bütün farkın, yargının, düşünümün içkin momentidir (2002: 19). *Kİ*, dergi politikasını açıklayıcı metinde eleştiriye ve eleştirelliği, “akılın sınır ve imkânlarının araştırılması yolunda her türlü dogma karşıtlığı olarak” tanımlarken aktif farklılaşmanın içkinliğine işaret eden bir ifadeyi seçmişti. Hiç kuşkusuz dogmatik olana aktif biçimde mesafelenerek farklılaşan akademik çabaların aynı zamanda politik bir tavır içerdiğini de bilerek...

Bu sayımız, bütün bunları yansıtacak bir tarzla eleştirelliğin politik veçhesini görünür kılan siyasal iletişim alanı içinden bir dizi yazıyı bir araya getiriyor. Sayının, önceden bir dosya olarak ilan edilmemiş olmakla birlikte, faşizmin politikayı estetikleştirme stratejileriyle başlayan, oradan Türkiye’de yazılı basında ırkçı-ayırımı söylemlerin dolaşıma sokulma tarzlarına, basında ırkçı-ayırımı söylemlerin doğallaştırılmasına yarayan inkâr stratejilerine ve özellikle belli ayrımcılık biçimlerinin -örneğin Alevilik ile ilgili haberlerin- analizine uzanan bir hat üzerinde neredeyse temasal bir bütünlük taşıdığını okurlarımız fark edecektir. Bu kapsamda ilk yazımız Fatih Keskin’in “Faşizmin Sosyo-kültürel Boyutları: Üçüncü Reich’da Şiddet ve Düşsellik” başlığını taşıyan yazısıdır. Yazı faşizmin, politikanın estetikleştirilmesi yoluyla toplumsal sorunların olmadığı bir dünya vaadini kitleler için inandırıcı kılmayı başardığı iddiasına yaslanmaktadır. Estetikleştirme, Keskin tarafından, faşist politikanın modern olan ve modern olmayan arasında salınan ikili doğasını görünür hale getiren bir strateji olarak ele alınmış ve çözümlenmiştir.

İkinci yazımız bizi, Üçüncü Reich’ın açık şiddetine rağmen inandırıcı olmayı ideolojisindeki düşsellik unsuru ile nasıl başarmış olduğunun hikâyesinden, günümüzde Türkiye’de yayımlanmakta olan ve çok okunan günlük gazetelerden birinde, öylesine bir günde ırkçı-ayırımı unsurları açık ya da örtük biçimde dolaşıma sokan haberlerin nasıl yer bulduğunun hikâyesine taşır. Ülkü Doğanay ve Halise Karaaslan Şanlı’nun birlikte yazdıkları “Yazılı Basında İrkçi ve Ayrımcı Söylemlerin Olağanlaştırılması: *Habertürk* Gazetesinin ‘Sıradan Bir Gün’deki Haberleri Üzerine Bir İnceleme” başlıklı yazı, Michael Billig’in araştırmasından esinlenerek Türkiye’de çok okunan gazetelerden birinde rastgele seçilmiş bir günde yer almış haberleri, eleştirel söylem analizi tekniğinin araçları ile ırkçı ve ayrımcı söylemin unsurlarını ve olağanlaştırma stratejilerini görünür kılmak için analiz etmeyi hedeflemektedir.

Hatice Çoban Keneş’in yazısı, Doğanay ve Karaaslan Şanlı’nun yazılarını tamamlayan bir dokuya sahiptir. Yazı “İrkçi-Ayrımcı Söylemlerin Kurucu Öğeleri Olarak İnkâr Stratejileri” başlığını taşır.

Yazar, Doğanay ve Karaaslan Şanlı'ya benzer biçimde, ırkçılığın ve ayrımcılığın günümüzde sosyo-kültürel göstergeler içinden nasıl yaygınlaştığını anlayabilmek için tanımını ve kapsamını değiştirmeyi öneren bir literatürden hareket etmektedir. Günümüzde ırkçı-ayrımcı söylemlerin yaygınlaştırılması stratejilerini görünür kılmak için özellikle medya metinlerinin analizinin önemini vurgulayan Keneş, van Dijk'in önerdiği söylem analizi tekniğini kullanarak yazılı basından seçilmiş örneklerde inkâr stratejilerinin ırkçı-ayrımcı söylemleri nasıl kurduğunu göstermektedir.

Dördüncü yazımız Nalan Ova ve Çağla Kubilay tarafından kaleme alınmış olan "Köşe Yazılarında Azınlık Tartışmaları: 2004 AB İlerleme Raporu ve Aleviler" başlıklı, yine ayrımcılık sorununu bu kez köşe yazılarında bir kavramın anlamı üzerinden yürütülen mücadelenin içinden anlamaya çalışan bir yazıdır. Yazarlar, Alevilerin azınlık olarak nitelendirilmeleri etrafındaki söylemsel mücadelenin "azınlık" kavramının anlamı etrafında iki karşıt konum alışı içinden yürütüldüğünü, 2004 yılında Avrupa Birliği Komisyonunun ilerleme raporunun açıklanmasını izleyen 15 günlük sürede üç günlük gazetede yayımlanmış olan köşe yazılarının analizi yoluyla göstermektedir.

Son yazımız, bu kez tarihyazımının sesini, sözünü görmezden geldiği kadınların, üstelik adaya özgü tarihsel ve politik koşullar nedeniyle seslerinden iki kez yoksun bırakılmış Kuzey Kıbrıslı kadınların deneyimlerinin yitirdiği ses olmayı denemektedir. Bir sözlü tarih çalışmasının sonuçlarını değerlendiren yazı, Hanife Aliefendioğlu, Pembe Behçetoğulları ve Sevda Alankuş'a aittir ve başlığı "Kadınlar Dile Gelince: Kuzey Kıbrıs'tan Ev, Kamusal Yaşam ve Kadınlık Halleri Üzerine Anlatılar"dır. Yazarlar, Kuzey Kıbrıs'ta savaşın ve etnik çatışmanın kadınların ev içi ve kamusal alan deneyimlerindeki izini kadınların kendi anlatıları içinde sürmeyi hedeflemektedir.

Yukarıda kısaca tanıtmaya çalıştığım beş yazıdan oluşan bu sayıyla *Kültür ve İletişim*'in on dördüncü yılının son sayısını sizlere ulaştırmış oluyoruz. On dördüncü yılın sonundan geçmişe doğru baktığımızda derginin iletişim ve kültür çalışmaları alanında belli bir saygın-

liğa erişmiş olduğunu görmek bizi onurlandırıyor. Son üç yıldır dağıtılamayan, satılamayan, abone kabul edemeyen bir dergi haline gelmiş olmamıza rağmen, akademik niteliği yüksek yazıların yayımlanmak üzere *Kİ*'ye gönderiliyor olmasını bu saygınlığın bir göstergesi olarak kabul ediyoruz. Bu saygınlığı inşa etmemizde, hiç kuşkusuz on dört yıl boyunca dergi için büyük bir özveriyle çalışmış olan editör yardımcılarının katkısı çok büyük. Her birinin adını burada anmam olanaksız ama bu vesileyle hepsine emekleri ve katkıları için teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca, yine on dört yıl boyunca dergimizin tasarımı büyük bir titizlikle yapan ve *Kİ*'ye bir kimlik kazandıran Mehmet Sobacı'ya da özellikle teşekkür borçlu olduğumuzu ifade etmeliyim. Son olarak on dört yılın ardından ulaştığımız akademik saygınlığı koruyarak yazarlarımızın ve siz okurlarımızın desteğini bunu izleyen on yıllarda da yitirmemek kararlılığında olduğumuzu, editör, editör yardımcılarını, tasarım ekibi ve yayın kurulu adına belirtmek istiyorum.

Saygılarımızla,

Kaynakça

Belmonte, Nina (2002). "Evolving Negativity: From Hegel to Derrida."
Philosophy and Social Criticism 28(1): 18-58.